

כ"ב במרחשון (סדר)

200 (U) 200

200 (U) 200

(י) וביום שמחתכם: לא נתבאר מהו יום שמחת ישראל. ובספרי תניא: אלו שבתות, ר' נתן אומר אלו תמידים. אבל זה אינו אלא דרש על "וביום" לרמוז גם אלו⁴³, אבל עיקר הפשט שהוא יום המצוין

בשמחה לא נתבאר. והראב"ע כתב שהוא חשוב ממלחמה בניצוח⁴⁴. ואנחנו לא ראינו בכל המקרא שעשו מצוי ישראל הצדיקים והשופטים בן⁴⁵.

אלא עיקר הפירוש הוא יום חנוכת המזבח, וכדתנן שלהי מסכת תענית (כו,ב) "ביום החונתו" (שה"ש ג,יא) - זה מתן תורה⁴⁶, "וביום שמחת לבו" - זה בנין בית המקדש,

והיא שמחת לב ישראל גם כן⁴⁷. והיינו דכתיב בדברי הימים ב' (ה,יג)⁴⁸ "וכהרים קול בתצוצרות וגו' ובהלל לה' כי טוב כי לעולם חסדו". והכי כתיב בתנוכה⁴⁹ דעזרא (ג,י) "ויעמידו הכהנים מלובשים בתצוצרות⁵⁰ וגו' ויענו בהלל ובהודות לה' כי טוב כי לעולם חסדו", למדנו שאז אמרו הלל גם כן כמו ביום התקדש חג.

(הרחב דבר: וכזה מבואר לשון הגמרא בהוריות (ו,ב): תניא, שלמה עשה ד' ימי חנוכה⁵¹, ומה ראה משה לעשות שנים עשר ימי חנוכה⁵², כדי לחלוק כבוד לנשיאים (עכ"ל), משמע דז' ימים הוא יותר מספר הראוי לעשות חנוכה. והיינו משום דאיתקיש "יום שמחתכם"⁵³ ל"מועדיכם",

מה מועד שבעה או אחד, כך עשה שלמה שבעה ועזרא יום אחד, אבל מספר י"ב ראוי לשאול עליו⁵⁴. ובהעמק שאלה סוף סימן קע"א הראינו לדעת דסיום התורה הוא גם כן יום שמחה לישראל. {ובסימן קמ"ו אות ה' הכרחנו משיטת רבותינו התוספות, דזה שאומרים הלל ומברכים ביום שמחת תורה, אינו משום ספיקא דיומא של שמיני עצרת, אלא משום שמחת גמרה של תורה. והיינו משום דהוה כעין

חנוכת בית המקדש. ונראה, דמשום הכי משונה קריאת התורה דזה היום מדיני קריאת התורה בכל השנה, והיינו משום דהוא כמו יום חנוכת המזבח דמשונה הבאת הקרבנות מדיני הקרבנות בכל השנה, כמו שכתבתי לעיל (ו,י) עיין שם}.

והוא זה, כעת שאנחנו בגלות והשגחת עלינו ע"י ד' אמות של הלכה, הוא דבר אחד עם חנוכת המזבח בזמן שישראל בארץ ישראל ובית המקדש קיים, שהשגחת ה' עלינו ושכינתו היתה תלויה בעבודת בית המקדש, שמשום הכי כתיב בכרובים שעשה שלמה "ופניהם לבית" (דברי הימים ג,ג), ללמדנו שגם עיני ה' וגם עיניו תלויות על הבית, כמו שכתבתי בפרשת תרומה ובפרשת פקודי, כך בזמן הזה סיום התורה והתחלתה הוא שמחת לבנו. דרך כלל⁵⁵ אין שמחת ישראל כמו בזמן שאנחנו עושים סיבה להשכיח את אלהי ישראל בקרבנו⁵⁶, כי הוא חיינו - עד כאן הרחב דבר.

למה נגרט לכלתי הקריב את קרבן ה' כמועדו [ט ז]. תמוה מאד מה שכתב רש"י שהטמאים אמרו שיקריבו עליהם בכהנים טהורים ויאכלו טהורים, הא א"א זה דנקרב לטמאין פסול [פסחים סא א], ואף אם נימא שהיתה כוונתם לצרף עם טהורין ויהיה לטהורים ולטמאים, שכשר הקרבן, לא ירווחו כלום כי לא יוצאין הטמאים בזה. וצ"ל דבר חדש דאף שאין יוצאין מ"מ מצד אהבת המצוות הוא שצריך להשתתף עכ"פ - אף שלא יצא - אם א"א לו לקיים

ממש, וכעין הא שעשה משה שהפריש שלש ערים אף שלא קיים את המצוה. אך ראה משם לילא משום דהתם עכ"פ נשאר מעשיו קיים, ואף שאפשר שהיו רשאים ישראל לשנות ולהפריש ערים אחרות מאחר שלא קלטו עדיין, מ"מ ידע

שלא ישנו, אבל הכא חזינון שאף שלא יצאו כלום ידי חובתן אף למקצת, מ"מ יש לו להשתדל להיות קשור עם המצוה במה שאפשר. וכן בנכות

תאבה דיהושע לתורה הבטיח לו השי"ת לא יגרש סה"ת הוה מפיד [יהושע א ח], היינו שנתברך שיוכל לעשות כאהבתו בלא מניעות ועיכובים מצד ענינים גשמיים, כהברכות דאם בחקותי שהוא לדברים גשמיים, שפי' הרמב"ם בהקדמתו למשניות שהוא שלא יהיה לו מניעות לעבודת השי"ת וללמוד התורה.

ומזה יש למילף לאחד שקשה לו לקיים איזה מצוה שמצד תאבה להצוה יראה לעסוק בה לכה"פ במה שאפשר, כגון שאסור לו לאכול כוית מרור יטעום מעט, וכן בכל מצוה, כגון ק"י שאסור לו לישב בסוכה יראה עכ"פ לעשות בסוכה. וחזינון כמה היתה גדולה אהבת המצוות לישראל, שהשי"ת נתן מצות תרומות ומעשרות באופן שיוכלו שלא להפריש לעולם בלא איסור כגון להכניס דרך גגות [כברכות לה ב], ומ"מ

סמך הקב"ה על כלל ישראל שיקיימו תו"מ עד שלקה הנחלה משבט לוי, ואין זה רק על יהודים חסידים שבדור אלא על כל ישראל ממש, הוא משום שאהבת המצוות היא גדולה מאוד לדורות הראשונים השתדלו בכל עוז ובכל ממונם להתחייב במצוות.

וזוהו נראה בטעם שתקנו לברך שיכנס לתורה ולמע"ט, שלכאורה ב"לתורה" כלול גם מע"ט, דעל מנת שלא לקיים נוח לו שנהפכה שלייתו על פניו, ובלא תורה אין ע"ה חסיד ולמה אמר תרווייהו. אלא שהוא ברכה לאהבת המצוות שיעשה מע"ט אף אלו שיוכל ליפטר בדין כגון בתרומות ומעשרות, ובציצית ללבוש רק בגדים שפטורים מציצית וכדומה, שע"ז צריך ברכה מיוחדת שיכנס למע"ט מצד אהבת מצוות.

והוא זה, כעת שאנחנו בגלות והשגחת עלינו ע"י ד' אמות של הלכה, הוא דבר אחד עם חנוכת המזבח בזמן שישראל בארץ ישראל ובית המקדש קיים, שהשגחת ה' עלינו ושכינתו היתה תלויה בעבודת בית המקדש, שמשום הכי כתיב בכרובים שעשה שלמה "ופניהם לבית" (דברי הימים ג,ג), ללמדנו שגם עיני ה' וגם עיניו תלויות על הבית, כמו שכתבתי בפרשת תרומה ובפרשת פקודי, כך בזמן הזה סיום התורה והתחלתה הוא שמחת לבנו. דרך כלל⁵⁵ אין שמחת ישראל כמו בזמן שאנחנו עושים סיבה להשכיח את אלהי ישראל בקרבנו⁵⁶, כי הוא חיינו - עד כאן הרחב דבר.

והוא זה, כעת שאנחנו בגלות והשגחת עלינו ע"י ד' אמות של הלכה, הוא דבר אחד עם חנוכת המזבח בזמן שישראל בארץ ישראל ובית המקדש קיים, שהשגחת ה' עלינו ושכינתו היתה תלויה בעבודת בית המקדש, שמשום הכי כתיב בכרובים שעשה שלמה "ופניהם לבית" (דברי הימים ג,ג), ללמדנו שגם עיני ה' וגם עיניו תלויות על הבית, כמו שכתבתי בפרשת תרומה ובפרשת פקודי, כך בזמן הזה סיום התורה והתחלתה הוא שמחת לבנו. דרך כלל⁵⁵ אין שמחת ישראל כמו בזמן שאנחנו עושים סיבה להשכיח את אלהי ישראל בקרבנו⁵⁶, כי הוא חיינו - עד כאן הרחב דבר.

והוא זה, כעת שאנחנו בגלות והשגחת עלינו ע"י ד' אמות של הלכה, הוא דבר אחד עם חנוכת המזבח בזמן שישראל בארץ ישראל ובית המקדש קיים, שהשגחת ה' עלינו ושכינתו היתה תלויה בעבודת בית המקדש, שמשום הכי כתיב בכרובים שעשה שלמה "ופניהם לבית" (דברי הימים ג,ג), ללמדנו שגם עיני ה' וגם עיניו תלויות על הבית, כמו שכתבתי בפרשת תרומה ובפרשת פקודי, כך בזמן הזה סיום התורה והתחלתה הוא שמחת לבנו. דרך כלל⁵⁵ אין שמחת ישראל כמו בזמן שאנחנו עושים סיבה להשכיח את אלהי ישראל בקרבנו⁵⁶, כי הוא חיינו - עד כאן הרחב דבר.

והוא זה, כעת שאנחנו בגלות והשגחת עלינו ע"י ד' אמות של הלכה, הוא דבר אחד עם חנוכת המזבח בזמן שישראל בארץ ישראל ובית המקדש קיים, שהשגחת ה' עלינו ושכינתו היתה תלויה בעבודת בית המקדש, שמשום הכי כתיב בכרובים שעשה שלמה "ופניהם לבית" (דברי הימים ג,ג), ללמדנו שגם עיני ה' וגם עיניו תלויות על הבית, כמו שכתבתי בפרשת תרומה ובפרשת פקודי, כך בזמן הזה סיום התורה והתחלתה הוא שמחת לבנו. דרך כלל⁵⁵ אין שמחת ישראל כמו בזמן שאנחנו עושים סיבה להשכיח את אלהי ישראל בקרבנו⁵⁶, כי הוא חיינו - עד כאן הרחב דבר.

וסיום הספר ננוי כנראה צעירי שהוה קעודת ווליה, וכן לויים ופסק כל כחצי דלחמך לזיי תיתי כי דכי חזינה לורבל מלכנן דשליס ונסכת עזידנל יונל ענל ללכנן. ונסקי פסק זה אלכך זו צעודת הסס יחצקך לעד ע"ש. וננסוס זה סיה ככלל לכך פסחוסה צמועו צקיום ופכס. לזין לך פסחוס יותכ נפסי סקצ"ה אלל פסחוס ווייה של חוכה. לזין נכפצ"ה צעונוו אלל ד' חות של כנסה. דנה גרל ופדיון כנן. דלפסקים חלוה צענוו סול. וכן סירתי פסס חסס פלכס לנעסיה. ונחלכלל פסחוסה צמחוסית גדולות על ידי סוכות קשות, וסירתי סקסמון צ' פערתי עכ דצני ככוחי פלל פגעו ויעלס דבר זה. ע"כ נל כחצי אלל צמחוסה ופדיון כנן, ונחיליה ג"כ לזני לעכ דייסקה. כנן צמחוס חמירל לל ונדחיר כל דצקיהס כקבלל וצקודות פסחוסית על כל פסח ונלס. ולך נחקן דוקל ללותי חלוה

6 (U) 200

1

V. 1. While Moses greeted the guidance of God, even when led through wildernesses and deserts, now and for all future time, with complete disinterested devotion, in happily being-at-one with the Will of God, and thereby proclaimed the point of view in life and the feeling which should be the common possession of every member of the whole nation, the people were far away from such spiritual perfection. The "people" — in contrast to Moses — were כמתאננים (see on Gen. XXX 18). The people were as mourning over themselves. They looked

themselves as already dead, and mourned over their very selves! The cloud of God over them and the Ark of His Covenant with them only made them feel cut off from the rest of the world and its requirements for living. The whole unique connection with God which they received in its place, the proximity of God, the Sanctuary of God in their midst, their mission, their God-promised destiny, all offered them no compensation, remained worthless and without meaning in their eyes, had not yet become to them a higher, fuller, happier life — they felt themselves buried alive and mourned over themselves. They were "bad", they were far off from, and in just the opposite feeling to, the feelings which would have corresponded to what God had destined them to have. And they were not רע בעיני ה', they were באוני ה', they were conscious that God was aware of what was in their hearts and they set themselves against Him and complained that He had made their lives worthless and without meaning. ותבער במ וגו', the actual death that threatened them made them realise that not only were they still alive but that they valued their lives. They had no right yet to mourn over themselves. בקצה המחנה, the fire did not break out in the middle of the camp, nor in several places but it began definitely at one end of the camp and threatened to progress right through the camp and destroy it completely.

(4)
כ' כ"ו ר

(5)
קול יחזק
ט"ו יחזק נסילקום

וישמע משה את העם בכה למשפחתיו (א, י)

מסופר על רבי יצחק אלחנן ספקטור, אב"ד קובנה, שהלך מבית הכנסת עם השמש שלו הביתה, וברחוב עמדו שני אנשים סבלים מחכים לעבודה. שמע רבי יצחק אלחנן אחד מהם אומר לחבירו, כי להרב טוב מאד; יושב הוא בבית במנוחה ואינו צריך לחפש עבודה כמונו...

כשבא רבי יצחק אלחנן הביתה, שלח לקרוא אותם, ושאלם:

כמה אתם מרויחים ליום?

אמרו לו:

רובל כסף ליום.

הציע להם הרב:

|| אם אתן לכם לכל אחד רובל כסף וחצי ליום, ותשבו כל היום במנוחה בבית הכנסת ורק תגידו תהלים - אתם מסכימים לעזוב את עבודתכם הקשה?

ענו ואמרו: כן!

הלכו וישבו בבית הכנסת כל היום ואמרו תהלים, ובסוף היום באו אצל רבי יצחק אלחנן וקיבלו כל אחד רובל כסף וחצי. למחר הלכו לבית הכנסת בלי חשק, והרגישו לא טוב לשבת בלי עבודה גופנית כמו שהיו רגילים. לסוף היום באו אצל הרב להודיע, כי בשום אופן אינם יכולים להמשיך לשבת במנוחה ולהגיד תהלים, כי רגילים הם לעבוד ולא לשבת בטל.

אמר להם רבי"א:

אם כן, למה אמרתם עלי כי לי טוב יותר, שאנכי יושב במנוחה ולא עובד ויש לי פרנסה, הנה אני רציתי לתת לכם פרנסה בלי לעבוד ואתם לא רוצים?...

(2)

כן היה במדבר. אלה היהודים שיצאו ממצרים, היו רגילים לעבוד עבודה פשוטה ולא הרגישו טעם בלימוד תורה, ועכשיו [במדבר] אין עבודה אחרת מלבד להיות באהל מועד ולשמוע תורה מפי משה. ולכן "ויהי העם - הפשוט - כמתאוננים". לא בגלוי, שפחדו לדבר בגלוי, אלא בלבם. והלכך כתיב "באזני ד'", רק ד' שמע שהם מתאוננים, ולא אחרים...

(6) נע

(אוצר חיים)

ועתה נפשו יצא חין כל צלתי אל המן עיניו. יש לצאר, ולכאורה קשה, הא אמרו חז"ל צנמרא (יומא דף ע"ה) דטעמו כל מיני טעמים זמן, גם צמר ולחם ודגים, וא"כ קשה למה התחילו תאוה ולמה הסרעמו כ"כ על המן? ואל על פי מה שאמרו חז"ל, סומעין אוכלין ואין שצעין, ונהיית שלא ראו את הצמר ואת הדגים מה שהם התאוה לאכול רק ראו את המן, לכן לא היו שצעים מאכילת צמר. ולכן הסתוו לאכול צמר ומש, שיראו מה שהם אוכלים, וז"ש, ועתה נפשו יצא חין כל, רז"ל, חין לנו לא צמר ולא דגים ולא לחם. וקשה הא טעמו זמן מה שהיו רוצים לאכול? על זה אמר צלתי אל המן עיניו רז"ל שהיו כסומין אוכלים ואינם שצעים, כמו כן הם לא ראו את הצמר אלא המן. ולכן לא היו שצעים וצקשו לאכול צמר מש כדי שיראו צעיניהם מה שהם אוכלים.

(7) נחמ נצ

שמו העם ולקטו וטחנו צרחים או דכו צמדוכה וצלו צפרור וכו'. יש להעיר, למה לא נאמר כן לעיל צפרשת צלח? וי"ל, דהנה איתא צ"ס (יומא דף ע"ה), דלצדיקים היה יורד המן על פתחיהם, והצנינוים יצאו ללקוט, ורשעים שטו ולקטו. ולפי זה אפשר לומר, דכמו שירד המן לצדיקים לפני פתחיהם, והיינו, שלא יצטרכו לטרוח. הרצה, כמו כן צדאני אכלו את המן גם כן צלי עירחא, והיינו, שלא היו צריכים לטחון ולרוך צמדוכה אף לא לאפות ולצבל, רק שהיה המאכל יורד כאשר נמנר כולו. (עשה ניסה כי לעיני צפ"ל) היה קודם חטא העגל ששם היו ישראל צמדרגה גדולה והיו כלם צדיקים ולא היו צריכים לטרוח כדי להכין המן להיות ראוי לאכול, לכן שם לא נאמרו כל הסך העצודות, אצל כאן שהי' אחר חטא העגל ונאמר עליהם שהיו שטים ללקוט את המן, והיינו, רשעים כמו שהזכרנו, לכן רק כאן נאמר וטחנו צרחים או דכו צמדוכה, ור"ל, שהיו צריכים לטרוח אחריו וגם לטרוח הרצה צעשיתו להיותו ראוי לאכילה.

מוודה אני לפניך... על כל החסד אשר עשית עמדי ואשר אתה עתיד לעשות עמי ועם כל בני ביתי שמעתי ממורי כ"ק מרן בעל דברי יציב וצ"ל לפרש את מה שמבקשים אנו "שבענו מטובך" לפי שאמרו (ימא עד, ב) דסמא לעולם אינו שבע כיון שאינו רואה מאכלו, וע"כ בקשתינו: רבש"ע שבענו מטובך! שיהיו טובתיך ברוכים. ונהירים לנו... ועי"כ נשבע מטובך... ונראה בדרך זו "מוודה אני לפניך ה' אלוקי על כל החסד אשר עשית עמדי ואשר אתה עתיד לעשות עמי ועם כל בני ביתי

(8) ייבין נחמ נצ

ועם כל בריותיך בני בריתי, לשעבר מודים אנו על כל החסד אשר עשית עמדי כיון שבטוחני דכל אשר עשית עמדי - לטב ולמוטב חסד הוא, אך לעתיד מייחלים ומבקשים: "ואשר אתה עתיד לעשות עמי ועם כל בני ביתי ועם כל בריותיך בני בריתי" שיהיו החסדים גלויים וברורים, שאני, ואף כל בני ביתי, הילדים והילדות נוכל להודות ולהלל. [כתבי תלמידים]

* * *

(3)

will miss your *simchah* or be unavailable when you truly need him, and you will be hurt. It is so easy to say, "If that's how little he cares about me, then he's not a true *rebbe* or friend."

By conjoining their directive to surround oneself with a *rebbe* and a friend with their exhortation to judge every person favorably, *Chazal* are warning us that we have to be smart enough to look away when a mentor or friend hurts us and make sure that we retain the relationship, because they are what stands between us and a lifetime of fooling ourselves.

Entrance Exam into Jewish Leadership

הַאֲנֹכִי הִרִיתִי אֶת כָּל הָעָם הַיּוֹה אִם אֲנֹכִי יִלְדִתִּיהוּ
כִּי תֹאמַר אֵלַי שְׂאֵהוּ בְּחִיקָךְ פֶּאֶשֶׁר יִשָּׂא הָאִמֹן אֶת הַיֶּנֶק
עַל הָאָרְצָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּי

"Did I conceive this entire people or did I give birth to it, that You say to me, 'Carry them in your bosom, as a nurse carries a suckling, to the Land that You swore to its forefathers?'" (11:12).

EVEN WHILE COMPLAINING TO HASHEM ABOUT the difficulty of dealing with *Klal Yisrael*, Moshe Rabbeinu imparts a very important lesson for anyone who wants to serve as a leader of *Klal Yisrael*. The Jewish people have a tendency to question, insult, and mistreat their leaders — and a leader must be able to weather all of that abuse and continue to guide and care for his people.

THE POWER OF A VOTI

A leader, says the Gemara (*Sanhedrin* 8a), must be extremely patient with his constituents. How patient? The Gemara points to this *pasuk* in *Beha'aloscha* to answer that question: *יִשָּׂא הָאִמֹן אֶת הַיֶּנֶק*, as a nurse carries a suckling.

A community leader must view his flock like little babies. A normal parent does not lose control when a baby gets into some trouble. You don't spank a toddler for making a mess, because you know that he or she doesn't know any better. A leader in *Klal Yisrael* has to exercise the same iron self-control as a parent, loving each member of his flock so dearly that he weathers their foibles without losing control.

Yirmiyahu HaNavi had the most thankless task of any prophet in our history. Hashem charged him with the role of informing the Jewish people that the Beis HaMikdash was going to be destroyed if they did not do *teshuva*. Not only did they ignore his message, but they attacked the messenger, throwing him into a pit and starving him.

The abuse continued even after the *Churban*. The Jews asked Yirmiyahu to ask Hashem whether they should go to Egypt or remain in Eretz Yisrael. They told Yirmiyahu that they would listen to whatever Hashem said. When it turned out that Hashem instructed them to stay in Eretz Yisrael and He would guard over them there — which was not the answer they wanted to hear — they accused Yirmiyahu of lying (see *Yirmiyahu* Ch. 41-43).

Yet despite all this blatant abuse, the people had the audacity to insist that Yirmiyahu join them in Egypt. An ordinary person would have said, "After you abuse me for years and suspect me of lying, you want me to go with you into exile? I'll tell YOU where to go!"

But Yirmiyahu, a quintessential Jewish leader, puts all of his own personal hurt aside and treats them as one would a baby, remaining patient through it all. How can I abandon my flock when they are most in need of their shepherd? he muses, and follows them to Egypt.

The test of a Jewish leader is whether he can treat the people he leads as young children, giving selflessly of himself and expecting nothing in return.

(10)
רע

(11)
מסכת
קרי

1 וַיִּדְבֹר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמִשְׁחָה עַל אֲדֹת הָאִשָּׁה הַכּוּשִׁית אֲשֶׁר לְמֹשֶׁה - Miriam and Aaron spoke against Moses regarding the Cushite woman he had married. How shall we understand this? Miriam was the sister who, as a little girl, stood alone on the shore of the Nile to watch the floating ark. She had faith and hope even after her mother and father had resigned themselves and abandoned the baby. She and Aaron knew of Moses' greatness. How could they turn into accusers and prosecuting attorneys?

f As Chazal tell us (*Sifri, piska 99*), the "Cushite woman" was Moses' wife Zipporah, who was unique and singular. Moses had separated from her because God had told him at Sinai, *as for you, stand here with Me (Deut. 5:28)*—that is, withdraw from your family. Other people can go back to their jobs and to their homes, but Moses was different. Moses was elevated at Sinai to transcendental heights; he could not return to an earthly life.

f Miriam, however, considered Moses' separation from Zipporah to be unnecessary. Miriam and Aaron asked: Did not God speak with us as well? We were not told to separate from our spouses, so why was Moses told to do so?

6 Miriam and Aaron did not grasp the incommensurability of Moses' prophecy with that of other prophets. Moses spent forty days and nights on Sinai, where he did not eat or drink. He belonged to a different existential order of creation, one where the logos and ethos of other prophets do not apply. Their sin was in not understanding that he was the prophet *sui generis*, singular, unparalleled,

and unmatched: *Not so is My servant Moses* (verse 7). Based on God's words to Miriam and Aaron, Maimonides codified the principle of the uniqueness of Mosaic prophecy both in *Hilchos Yesodei Hatorah* (7:6) and in his Thirteen Principles of Faith.

u At this juncture, we come across a central idea in Judaism: bechirah, chosenness or election. We believe that we are an *am hanivchar*, a chosen people. The Torah defines the concept of *bechirah* by equating it with *segulah*: *you shall be to Me a segulah out of all peoples (Ex. 19:5)*. *Segulah* generally means treasure. I have many things, but there may be a certain thing that I treasure most among many treasures, one that I treat with special tenderness and care. The relationship between me and this *segulah* is singular. There is an intrinsic, qualitative difference in the relationship. Jacob, of course, loved all his children, but Joseph was the *segulah*. There was a certain relationship between Joseph and Jacob that did not exist between Reuben and Jacob.

26 Aaron and Miriam, from the very outset, did not recognize the significance of the *segulah* element in Moses. They did not know that Moses merited special attention and deserved to be treated separately. That is why the Torah warns us not to compare Moses with other prophets.

31 We also understand now why the Torah, while reminding us of the Miriam episode, adds words that are *prima facie* unnecessary: *Remember what the Lord, your God, did to Miriam on the way, when you went out of Egypt (Deut. 24:9)*. We all know the locus of the Exodus; why include the phrase *when you went out of Egypt*? The Torah here tries to impress upon us that the Exodus never would have occurred had Moses not been a prophet and leader beyond the reach of the imagination. To liberate the people

36 from Egypt, the leader had to speak on behalf of the Holy One. Only Moses could achieve that distinction; neither Aaron nor Miriam could. The *segulah* element in the Jewish people was responsible for the fulfillment of the promise that God made to Abraham, and the *segulah* element in Moses made it possible for an individual to represent the Almighty in acting to redeem the people. Remember, says the Torah, you are marching to the Promised Land as you leave Egypt. You were taken out of the land of Egypt because you had a *segulah* potential, and because the leader who took you out, who represents God, possesses the *segulah* quality. Miriam denied it, and you must remember not to deny it.

41 There is an additional element to Moses' uniqueness. Moses knew well that God had not elected him as a diplomat, as a negotiator, but as the teacher or *rebbe* of the people, their spiritual and moral leader. However, until the incident at *Kivros Hata'avah*, which occurred shortly before Miriam's slander, he did not expect that he would assume the role of an *omen*, a nursing parent (11:12). The teacher does instruct his disciple, but the disciple very seldom becomes a part of him. When the mother teaches the baby, the baby becomes a part of her. When she rears the baby, the mother has but one calling, one purpose: to protect the baby. The *omen* forgoes personal life; the *omen* belongs to the infant.

51 Moses discovered that teaching is not enough for a leader of Israel. His job is nursing, carrying the baby in his arms, watching every step, guessing the baby's needs, feeling pain when the baby

(51)

②
 7e
 1 cries and being happy when the baby is cheerful. Moses, who was reconciled with his role as a teacher and leader of adults, began to doubt his ability to play the role of an *omen*. It entailed the tragic realization that from now on he had no rights at all. He was not entitled to enjoy life as an individual, to be happy in an ordinary way, like any other human being. This is why, as Chazal tell us, "he separated from his wife." He lost his family; he became the mother-nurse of the Jewish people with no family of his own. There was a census taken in the desert at the beginning and again at the end of the forty years. Moses' children are not mentioned once. He no longer had children of his own; he was the *omen* of the entire community.

6
 11 Moses realized this during the incident at *Kivros Hata'avah*. And that is what Miriam, the true, loyal sister, resented. Does prophecy require of man alienation from his family? Does God require of the prophet that he forget his sister and brother, his children and wife, and dedicate himself only to the people? *Hasn't He spoken to us too* (verse 2)—and we live a beautiful life with our spouses and children and relatives. It does not interfere with our devotion to the people.

The Almighty meted out Miriam's punishment with strictness and speed. He told her: There

16 is a difference between you and Moses. An ordinary prophet does not have to sacrifice his private interests, his selfish concerns, his family, his father, mother, children, brother, sister; he can be a prophet, communicate with God, and at the same time be a devoted father, a loving brother, and a helpful head of the family. *Not so is My servant Moses*. He is consecrated fully and wholly to Me. (*Vision and Leadership*, pp. 176-181)

6